

בבית המשפט העליון

רע"א 9686/09

בפני: כבוד השופט א' גרוניס

המבקשת: נאות אואזיס מלונות בע"מ

נגד

המשיבים: 1. מרדכי זיסר
 2. שמואל סמוכה
 3. מרכזי שליטה בע"מ
 4. יהושע פורר
 5. עו"ד ניסים דותן
 6. עו"ד עדן בר-טל
 7. רוני חצור

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בפתח-
 תקווה בת.א. 5812-08-07 [פורסם בנבו] מיום 2.11.09
 שניתנה ע"י כב' השופטת אסתר דודקביץ

בשם המבקשת: עו"ד יורי נחושתן
 עו"ד עופר יובל

בשם המשיבים 1-4: עו"ד יוסף בנקל
 עו"ד זהר ברזלי

בשם המשיבים 5-6: עו"ד עופר מוטולה

חקיקה שאזכרה:

תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984: סע' 201, 353א, 404, 427, 428, 429, 431, 519, 519א, 519ב)
 חוק החברות, תשנ"ט-1999: סע' 353א

מיני-רציו:

* השיקולים שנמנו בפסיקה לעניין החייאת ערעור שנדחה בשל אי הפקדת עירבון רלוונטיים, גם לעניין ביטול החלטה על דחיית תובענה בשל אי הפקדת ערובה. אולם זאת, תוך נקיטת אמת מידה מקלה

יותר, בשל ההבדל המהותי בין חיובו של תובע בהפקדת ערובה לבין חיובו של מערער בהפקדת עירבון.

* דיון אזרחי – פסק-דין – ביטול

* דיון אזרחי – עירבון – אי-הפקדתו

* דיון אזרחי – עירבון – לכיסוי הוצאות הנתבע

* משפט חוקתי – זכויות הפרט – זכות הגישה לערכאות שיפוטיות

בר"ע על החלטתו של ביהמ"ש המחוזי מרכז, לדחות את בקשת המבקשת לביטול דחייה של תובענה שהגישה, לפי תקנה 519(ב) [לתקסד"א](#). רקע: התובעת ושניים נוספים (להלן: חצור ומגל) הגישו תביעה המתייחסת למסכת נטענת של מצגי שווא ורשלנות שננקטה במהלך משא ומתן שניהלו חצור ומגל, כחלק מיוזמה שלהם להקמת בית מלון באילת. במסגרת החלטות קודמות, חוייבה המבקשת (בלבד) בהפקדת ערובה לפי ס' 353 [לחוק החברות](#). משהמבקשת לא הפקידה את הערובה במועד שנקבע לשם כך הוחלט לדחות את התובענה ככל שמדובר במבקשת כתובעת. בקשה לביטול דחיית התובענה נדחתה ומכאן בר"ע זו אשר נדונה כערעור.

ביהמ"ש העליון (מפי השופט א' גרוניס) קיבל את הערעור מהטעמים הבאים:

ראשית, סעיף 353 [לחוק החברות](#) אינו קובע כי אי הפקדת ערובה עשויה להביא לדחיית התובענה. הסעיף קובע, כי ביהמ"ש רשאי "לעכב את ההליכים עד שתינתן הערובה". אם הסנקציה הננקטת בתגובה לאי הפקדת ערובה היא עיכוב הליכים, הרי ניתן לטעון כי משעה שמופקדת ערובה יש לחדש את ההליכים. בפועל, נוהגים בתי המשפט לדחות את התובענה כאשר לא מקוימת החלטה להפקיד ערובה, גם אם ההחלטה התקבלה מכוח הסמכות שבסעיף 353 [לחוק החברות](#). נראה, כי נוהג זה מתבסס על התפיסה לפיה הסמכות המופיעה ברישא של תקנה 519(ב) [לתקנות סדר הדין האזרחי](#) חלה גם כאשר הערובה הושתה מכוח סעיף 353 [לחוק החברות](#). כלומר, גם כאשר החיוב בערובה נובע מסעיף 353 [לחוק החברות](#), נשענת דחיית התובענה בשל אי הפקדת ערובה על תקנה 519(ב) [לתקנות סדר הדין האזרחי](#). בגדר הליך זה, אין צורך להכריע בשאלה האם פרקטיקה זו היא כדוין. ככל שחלה תקנה 519(ב) רישא, המקנה סמכות לדחיית התובענה, ברי כי חלה גם הסיפא של תקנה זו, המאפשרת לבטל את הדחייה.

לגוף הערעור: העקרונות לפיהם על ביהמ"ש או הרשם להחליט בבקשה לביטול דחייה של תובענה שנדחתה בשל אי הפקדת ערובה. ביהמ"ש קובע כי השיקולים שנמנו בפסיקה לעניין החייאת ערעור שנדחה בשל אי הפקדת עירבון רלוונטיים, בשינויים הנדרשים, גם לעניין ביטול החלטה על דחיית תובענה בשל אי הפקדת ערובה. עם זאת, בשל ההבדל המהותי בין חיובו של תובע בהפקדת ערובה לבין חיובו של מערער בהפקדת עירבון, יש לנקוט אמת מידה מקלה יותר לגבי ביטול דחייה של תובענה בגין אי הפקדת ערובה מזו הנוהגת לגבי ביטול דחייה של ערעור בשל אי הפקדת עירבון.

בגדר דיון בבקשה לביטול דחיית תובענה יש ליתן את הדעת לשתי מערכות של איזונים: האחת, איזון בין אינטרס התובע לבין אינטרס הנתבע. מבחינת התובע מדובר בזכות הגישה לערכאות ומבחינת הנתבע, האינטרס המרכזי שלו הוא הציפייה שפיתח כי לא ישוב ויוטרד בעניין שהתובענה לגביו נדחתה. האינטרס של התובע יתעצם ככל שהחייאת התובענה תגרום לו פגיעה מעבר לעוגמת הנפש

המובנת מאליה, הנובעת מכך ששאיפתו להשאיר את העניין מאחוריו נכזבה; השנייה, איזון בין אינטרס התובע לבין אינטרס הציבורי-מערכתי בניהול תכליתי ויעיל של מערכת המשפט.

ביישומם של העקרונות הנזכרים עשויה להיות חשיבות לנתונים עובדתיים שונים: א. מהי הסיבה לאי הפקדת ערובה במועד שנקבע לשם כך. כאשר לעניין זה, די בכך שהתובע יספק הסבר סביר למחדלו ולא נדרש "טעם מיוחד"; ב. מהו הנזק העלול להיגרם לנתבע מהשבת התובענה על כנה, והאם עולה הוא על האכזבה הבלתי נמנעת מכך שהתובענה שבה לחיים; ג. משך הזמן שחלף מאז ההחלטה על דחיית התובענה ועד להגשת הבקשה לביטולה.

בנוסף, כאשר ישנם כמה תובעים, אך ההחלטה לדחות את התובענה התקבלה ביחס לחלק מהם בלבד (כבעניינו), יש חשיבות רבה לשאלה באיזה שלב נמצא ההליך ביחס לשאר התובעים ומה תהא ההשפעה של ביטול הדחייה על אופן התנהלותו.

כן יש לקחת בחשבון את הכלי של פסיקת הוצאות. שימוש מושכל בכלי זה עשוי להביא במקרים המתאימים לתוצאה מידתית, שתאזן באופן שקול בין האינטרסים השונים.

הצטברות השיקולים במקרה דנא מובילה למסקנה כי יש לקבל את הבקשה לביטול דחיית התובענה, תוך התניית הביטול בתשלום הוצאות על ידי המבקשת. (7,500 למשיבים 1-4 ואותו סכום למשיבים 6-5).

פסק-דין

1. בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז (כבוד השופט א' דודקביץ) לדחות את בקשת המבקשת לביטול דחייה של תובענה שהגישה, לפי [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#), התשמ"ד-1984 (להלן - תקנות סדר הדין האזרחי).

2. ביום 18.5.00 הגישו המבקשת ושני תובעים נוספים, רונן חצור ויוסף מגל (להלן - חצור ומגל, בהתאמה), תביעה נגד המשיבים 1-6 (להלן - המשיבים) על סך כשבעה מיליון ש"ח. בקליפת אגוז, מתייחסת התביעה למסכת נטענת של מצגי שווא ורשלנות שננקטה במהלך משא ומתן שניהלו חצור ומגל, כחלק מיוזמה שלהם להקמת בית מלון באילת. בשנת 1995 נחתמה עסקה, בגדרה רכשו חצור ומגל יחד עם שניים נוספים את מניותיהן של חברות זרות אשר החזיקו במניות של חברת מלון אואזיס אילת בע"מ, שהייתה בעלת זכויות החכירה במקרקעין מסוימים באילת. בהמשך, רכשו חצור ומגל את חלקם של שני הקונים האחרים. המבקשת, חברה בע"מ אשר הוקמה בחודש אוקטובר 2007, רכשה עוד בהיותה בייזום את זכויות החכירה מחברת מלון אואזיס אילת בע"מ. נוסף, כי מן החומר שבפנינו אין זה ברור מיהם בעלי המניות של

המבקשת והאם חצור ומגל נמנים או נמנו עליהם. בתביעה נטען, כי במהלך המשא ומתן לרכישת מניותיהן של החברות הזרות הוסתרו פרטים מהותיים, כגון העובדה כי חוזה החכירה עם מינהל מקרקעי ישראל הופר באופן מהותי. ביום 25.11.01 קיבל בית המשפט המחוזי בתל אביב (כבוד השופטת ד' פלפל) את בקשת המשיבים לעיכוב ההליכים בתובענה, וזאת לאור קיומה של תניית בוררות. ערעור שהוגש לבית משפט זה, לאחר קבלת רשות, התקבל ביום 6.6.05 ([ע"א 10892/02](#) נאות אואזיס מלונות בע"מ נ' זיסר (פורסם בנבו), 6.6.05)). לאחר שחודשו ההליכים בתובענה, הגישו המשיבים בקשה לחייב את התובעים בהפקדת ערובה לכיסוי הוצאותיהם. בית המשפט המחוזי (כבוד השופטת א' דודקוביץ) נעתר לבקשה וחייב את התובעים בהפקדת ערובה בסך 150,000 ש"ח. בקשת רשות ערעור שהוגשה על החלטה זו התקבלה באופן חלקי. נקבע, כי חיובם של חצור ומגל בהפקדת ערובה מבוטל, אולם נותר על כנו חיובה של המבקשת בהפקדת ערובה בסך 150,000 ש"ח ([רע"א 10905/07](#) נאות אואזיס מלונות בע"מ נ' זיסר (פורסם בנבו), 13.7.08)). בהחלטה נקבע, כי על המבקשת להפקיד את הערובה תוך 60 ימים, כשימי הפגרה באים במניין, שאם לא כן תידחה תובענתה.

3. המבקשת לא הפקידה את הערובה במועד שנקבע לשם כך. על כן בהחלטה מיום 23.9.08 נדחתה התובענה ככל שמדובר במבקשת כתובעת. ביום 7.7.09 הגישה המבקשת בקשה לביטול דחיית התובענה, לאחר שלטענתה עלה בידיה לגייס את הסכום הדרוש להפקדת ערובה. הסכום הושג, לפי הטענה, מהלוואה שהצליח חצור לגייס מאחיו. ביום 2.11.09 דחה בית המשפט המחוזי (כבוד השופטת א' דודקוביץ) את הבקשה. על החלטה זו הוגשה בקשת רשות הערעור שבפניי. בטרם נפנה לדון בבקשה נציין את ההתפתחויות שחלו בתביעתם של חצור ושל מגל. ביום 16.12.08 הגישו חלק מהמשיבים בקשה לסילוק התביעה על הסף ולחלופין לחייב את חצור ומגל בערובה, תחת הערובה אותה היה על המבקשת להפקיד. הבקשה לסילוק על הסף התבססה על הטענה, כי ככל שיש ממש בטענות העובדתיות שבתביעה הן מקימות עילה למבקשת אך לא לחצור או למגל. ביום 27.1.09 החליט בית המשפט, בהסכמת הצדדים, כי החלטה בבקשה תינתן לאחר שיוגשו הראיות. במועדים שונים בחודשים אפריל עד יולי 2009 הגישו הצדדים תצהירי עדות ראשית ותיקי מוצגים. בשלב זה קבועים שלושה ימי הוכחות בחודש אפריל הקרוב. עוד יצוין, כי ביום 22.11.06 ניתן צו כינוס לנכסיו של מגל ובהמשך הוא הוכרז פושט רגל ומונה לו נאמן. ביום 3.10.09 החליט בית המשפט המחוזי, כי תביעתו של מגל תידחה על הסף אלא אם ינקוט הנאמן את ההליכים הדרושים, לשיטת בית המשפט, לשם המשך ניהול התביעה על ידו. משלא

הוגשה בקשה מתאימה על ידי הנאמן, החליט בית המשפט המחוזי ביום 28.10.09 לדחות את תביעתו של מגל על הסף. משמע, חצור נותר התובע היחיד. ביום 23.12.09 החליט בית המשפט לחייב את חצור בהפקדת ערובה בסך 90,000 ש"ח להבטחת הוצאות המשיבים. על החלטה זו הגיש חצור בקשת רשות ערעור.

החלטתי לדון בבקשה לרשות ערעור כאילו ניתנה רשות והוגש ערעור על פיה.

4. השאלה הראשונה שעלינו לדון בה היא מהי המסגרת החוקית לדיון בבקשתה של המבקשת לביטול ההחלטה על דחיית תביעתה. שתי הוראות חקיקה מסמיכות את בית המשפט לחייב תובע בהפקדת ערובה להבטחת הוצאותיו המשפטיות של נתבע: [סעיף 353א לחוק החברות](#), התשנ"ט-1999 (להלן - חוק החברות) [ותקנה 519א](#) [לתקנות סדר הדין האזרחי](#). [סעיף 353א לחוק החברות](#) עוסק באפשרות לחייב חברה בע"מ בהפקדת ערובה, ואילו [תקנה 519 לתקנות סדר הדין האזרחי](#) עוסקת באפשרות להשית ערובה על "תובע", בלא להבחין בין סוגים שונים של תובעים. הערובה שהמבקשת חויבה בהפקדתה הושתה מכוח [סעיף 353א לחוק החברות](#). בין שני ההסדרים קיימים הבדלים שונים (להרחבה, ראו [רע"א 10905/07 הנ"ל](#) וכן [רע"א 10376/07](#) ל. נ הנדסה ממוחשבת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ (פורסם בבנו), 11.2.09)). [תקנה 519ב לתקנות סדר הדין האזרחי](#) עוסקת בתוצאה של אי הפקדת ערובה על ידי התובע מקום בו חויב לעשות כן. זו לשון התקנה:

"לא ניתנה ערובה תוך המועד שנקבע, תידחה התובענה, אלא אם כן הורשה התובע להפסיקה; נדחתה תובענה לפי תקנה זו, רשאי התובע לבקש ביטול הדחייה, ואם נוכח בית המשפט או הרשם שסיבה מספקת מנעה את התובע מליתן את הערובה תוך המועד שנקבע, יבטל את הדחייה בתנאים שייראו לו, לרבות לענין ערובה והוצאות".

הסיפא של התקנה קובעת את סמכותם של בית המשפט או הרשם לבטל החלטה על דחיית תובענה בשל אי הפקדת ערובה. לטענת המשיבים, לא חלה [תקנה 519ב](#) על מקרה בו הושתה ערובה לפי [סעיף 353א לחוק החברות](#). מכאן, שכאשר נדחתה תובענה בשל כך שלא הופקדה ערובה שהוטלה לפי [סעיף 353א](#), לא ניתן לבטל את הדחייה, כך על פי המשיבים. טענה זו אין בידי לקבל. ראשית, יצוין כי [סעיף 353א לחוק החברות](#) אינו קובע כי אי הפקדת ערובה עשויה להביא לדחיית התובענה. הסעיף קובע, כי בית המשפט רשאי "לעכב את ההליכים עד שתינתן הערובה". אם הסנקציה הננקטת בתגובה

לאי הפקדת ערובה היא עיכוב הליכים, הרי ניתן לטעון כי משעה שמופקדת ערובה יש לחדש את ההליכים. בפועל, נוהגים בתי המשפט לדחות את התובענה כאשר לא מקוימת החלטה להפקיד ערובה, גם אם ההחלטה התקבלה מכוח הסמכות [שבסעיף 353א לחוק החברות](#). נראה, כי נוהג זה מתבסס על התפיסה לפיה הסמכות המופיעה ברישא של [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#) חלה גם כאשר הערובה הושתה מכוח [סעיף 353א לחוק החברות](#). כלומר, גם כאשר החיוב בערובה נובע [מסעיף 353א לחוק החברות](#), נשענת דחיית התובענה בשל אי הפקדת ערובה על [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#). בגדר ההליך שבפניי, איני נדרש להכריע בשאלה האם פרקטיקה זו היא כדין (השוו, [רע"א 9680/07](#) מגדל הזוהר לבנין בע"מ נ' גוב גיא בע"מ, בעיקר פסקה 20 (השופטת פרוקצ'יה) (פורסם בנבו), 23.12.09)). ככל שחלה [תקנה 519\(ב\)](#) רישא, המקנה סמכות לדחיית התובענה, ברי כי חלה גם הסיפא של תקנה זו, המאפשרת לבטל את הדחייה. אין מקום, אפוא, לקבל את טענת המשיבים כי לבית המשפט אין סמכות לבטל את דחיית התובענה שהגישה המבקשת.

5. עלינו לבחון, אם כן, מהם העקרונות לפיהם על בית המשפט או הרשם להחליט בבקשה לביטול דחייה של תובענה שנדחתה בשל אי הפקדת ערובה. בטרם נעשה זאת נציין, כי קיימות בחקיקה הוראות נוספות המחייבות או מאפשרות לחייב בעל דין בהפקדת ערובה להבטחת הוצאות בעל הדין שכנגד. אחד מן ההסדרים המוכרים הוא חיובו של מערער או מבקש רשות לערער להפקיד עירבון (או ערובה סבירה אחרת) להבטחת הוצאותיו של המשיב (ראו, [תקנות 427-429](#) ו-[404 לתקנות סדר הדין האזרחי](#); להלן נתייחס לערעור, אולם הדברים אמורים באותה מידה גם לגבי בקשת רשות ערעור). חשוב להדגיש, כי קיים הבדל מהותי בין חיובו של תובע בהפקדת ערובה לבין חיובו של מערער בהפקדת עירבון. הסמכות לחייב תובע בהפקדת ערובה היא סמכות שבשיקול דעת, שהיחס אליה הוא כאל חריג המופעל בצמצום. לעומת זאת, חיובו של מערער בהפקדת עירבון הוא הכללי, בעוד שמתן פטור מחובה זו הוא בגדר חריג. הטעם להבחנה זו הוא ההבדל בעוצמת זכות הגישה לערכאות בין תובע לבין מערער. זכות הגישה לערכאות של תובע היא בעלת משקל נכבד ביותר, ועל כן בדרך כלל אין בכוחו של אינטרס הנתבע להבטיח את הוצאותיו כדי להגבילה. לעומת זאת, משקלה של זכות הגישה לערכאות הערעור של מי שהפסיד בדינו נמוך יותר. כמו כן, האינטרס של משיב, שכבר זכה בדין, בהבטחת יכולתו לגבות הוצאות, חזק מזה של נתבע אשר זו לו הפעם הראשונה בה עניינו מובא בפני ערכאה שיפוטית (ראו, [רע"א 5208/06](#) דייז נ' מלכה, פסקה ד.9 (פורסם בנבו), 29.6.06); [רע"א 321/07](#) גושן נ'

אבי-גיא (פורסם בנבו, 21.8.07)). כשם שאי הפקדת ערובה עשויה להביא לדחייתה של תובענה לפי [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#), כך אי הפקדת עירבון יכולה לגרום לדחיית הערעור. [תקנה 431 לתקנות סדר הדין האזרחי](#) קובעת, כי אם "לא קיים המערער הוראה בדבר הערבון או הערובה, יירשם הערעור לדחיה לפני בית המשפט או הרשם ותומצא על כך הודעה לכל בעלי הדין" (על מהות הליך ה"רישום לדחיה" ראו, [בש"א 5822/05](#) לה נסיונל חברה ישראלית לביטוח בע"מ נ' אלמלם, פסקאות 10-12 (השופטת נאור) (פורסם בנבו, 28.6.06) (להלן - עניין לה נסיונל)). תקנות סדר הדין האזרחי אינן קובעות פרוצדורה ייחודית לביטול דחיית הערעור. אולם, בעניין לה נסיונל נקבע, כי דחיית ערעור לפי [תקנה 431 לתקנות סדר הדין האזרחי](#) נחשבת להחלטה במעמד צד אחד, ועל כן ניתן לבקש את ביטול ההחלטה לפי [תקנה 201 לתקנות](#) (עניין לה נסיונל, פסקאות 19-20). בעניין לה נסיונל הוסיפה השופטת נאור ופירטה רשימה לא ממצה של עקרונות לפיהם יש להכריע בבקשה להחייאת ערעור (פסקה 22 לפסק הדין; בעניין זה ראו גם, [ע"א 3857/96 שגיא נ' תעשיות רוגוזין בע"מ, פ"ד נב \(2\) 706 \(1998\)](#); [ע"א 2237/01 עראידה נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט, פ"ד נו \(1\) 865 \(2001\)](#)).

נראה, כי השיקולים שנמנו בפסיקה לעניין החייאת ערעור שנדחה בשל אי הפקדת עירבון רלוונטיים, בשינויים הנדרשים, גם לעניין ביטול החלטה על דחיית תובענה בשל אי הפקדת ערובה. עם זאת, כשם שקיים הבדל בין תובע לבין מערער בשלב ההחלטה על הפקדת ערובה, כך יש להבחין ביניהם כאשר נשקלת בקשה לביטול דחיית התובענה או הערעור. היינו, לגבי ביטול דחייה של תובענה בגין אי הפקדת ערובה יש לנקוט אמת מידה מקלה יותר מזו הנוהגת לגבי ביטול דחייה של ערעור בשל אי הפקדת עירבון.

6. נבחן עתה ביתר פירוט את השיקולים והעקרונות שיש ליתן להם משקל עת נבחנת בקשה לביטול החלטה על דחיית תובענה. [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#) קובעת, כי בית המשפט או הרשם ייעתרו לבקשה לביטול דחיית התובענה אם מצאו "שסיבה מספקת מנעה את התובע מליתן את הערובה תוך המועד שנקבע". התקנה, לפי לשונה, מתמקדת בתובע, אולם בכך אין ללמד כי התנהלותו היא האלמנט היחיד אותו יש לבחון. סבורני, כי בגדר דיון בבקשה לביטול דחיית תובענה יש ליתן את הדעת לשתי מערכות של איזונים: האחת, איזון בין אינטרס התובע לבין אינטרס הנתבע; השנייה, איזון בין אינטרס התובע לבין אינטרס הציבור. בדברנו על אינטרס

הציבור מכוונים אנו לאינטרס הציבורי-מערכתי בניהול תכליתי ויעיל של מערכת המשפט. באשר לתובע, האינטרס המרכזי הראוי להגנה הוא זכות הגישה לערכאות. זכות הגישה לערכאות היא אחד מן השיקולים המרכזיים הנלקחים בחשבון בשלב ההכרעה בבקשה לחייב תובע להפקיד ערובה (ראו, [רע"א 2146/04 מדינת ישראל נ' עזבון המנוח באסל נעים איברהים, פ"ד נח \(5\) 865 \(2004\)](#); ראו גם, ש' לוי תורת הפרוצדורה האזרחית - מבוא ועקרונות יסוד, 46-47 (מהדורה שנייה, 2008)). גם אם בגדר האיזון הוחלט שיש לחייב את התובע בהפקדת ערובה, לא פג טעמה של זכות הגישה לערכאות לחלוטין. לזכות זו יהיה משקל אם תוגש בקשה לביטול הדחייה לפי [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#). מבחינת הנתבע, האינטרס המרכזי שלו הוא הציפייה שפיתח כי לא ישוב ויוטרד בעניין שהתובענה לגביו נדחתה. האינטרס של התובע יתעצם ככל שהחייאת התובענה תגרום לו פגיעה מעבר לעוגמת הנפש המובנת מאליה, הנובעת מכך ששאיפתו להשאיר את העניין מאחוריו נכזבה. כאמור, מלבד האינטרסים של הצדדים הישירים להליך יש להביא בחשבון את האינטרס הציבורי-מערכתי בניהול יעיל של מערכת המשפט. אינטרס זה צריך לעמוד לנגד עיני בית המשפט כל אימת שעומד על הפרק עניין הנוגע לאופן התנהלותו של הליך שיפוטי (השוו, [רע"א 8327/05 צדיק נ' פנימי \(פורסם בנבו\), 14.9.05](#)). בהמשך נתייחס לסיטואציה מסוימת בה עשוי להיות ביטוי לאינטרס הציבורי בעניין בו עסקינן.

7. ביישומם של העקרונות הנזכרים עשויה להיות חשיבות לנתונים עובדתיים שונים. ראשית, יש לבחון את הסיבה לאי הפקדת ערובה במועד שנקבע לשם כך. בהקשר זה קובעת [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#), כי על התובע להראות "סיבה מספקת" לכך שהערובה לא הופקדה במועד. הדרישה בעניין זה אינה גבוהה. די בכך שהתובע יספק הסבר סביר למחדלו ולא נדרש "טעם מיוחד" (השוו, עניין לה נסיונל, פסקה 22). נתון נוסף שיש לבדוק הוא מהו הנזק העלול להיגרם לנתבע מהשבת התובענה על כנה, והאם עולה הוא על האכזבה הבלתי נמנעת מכך שהתובענה שבה לחיים (ס). עוד יש ליתן משקל לזמן שחלף מאז ההחלטה על דחיית התובענה ועד להגשת הבקשה לביטולה. לגורם הזמן יש חשיבות הן מבחינת ההגנה הראויה על אינטרס התובע והן מבחינת משקלו של אינטרס הנתבע. שיהוי בלתי מוסבר של התובע מחליש את ההגנה לה ראוי שיזכה האינטרס שלו בבירור התובענה לגופה. מן הצד האחר, ככל שחולף הזמן מתחזקת ציפייתו הלגיטימית של הנתבע כי התובענה שנדחתה לא תועלה מן האוב. עם זאת, אין בידי לקבל את טענת המשיבים כי בדרך כלל אין לקבל בקשה לביטול דחיית תובענה המוגשת לאחר יותר משלושים ימים ממועד

החלטת הדחייה. עמדתם של המשיבים נשענת על קביעתה של השופטת נאור בעניין לה נטיונל, לפיה "היום השלושים הוא קו פרשת המים" (פיסקה 22 לפסק הדין). ברם, סבורני כי בעניין זה יש להבחין בין ביטול דחייה של ערעור לבין ביטול דחייה של תובענה. ראשית, כאמור, לגבי ביטול דחייה של תביעה צריכה להיות גישה מקלה יותר; שנית, מקורה של הסמכות לבטל דחייה של ערעור הוא [תקנה 201 לתקנות סדר הדין האזרחי](#), הקוצבת פרק זמן של 30 ימים להגשת בקשה לביטול החלטה שניתנה במעמד צד אחד. מגבלת זמן זו אינה מופיעה [בתקנה 519 לתקנות סדר הדין האזרחי](#).

8. סיטואציה ייחודית, מבחינת האינטרסים המעורבים, נוצרת כאשר ישנם כמה תובעים, אך ההחלטה לדחות את התובענה התקבלה ביחס לחלק מהם בלבד. זאת, בין אם משום שהתובעים האחרים לא חויבו בערובה ובין אם משום שהם הפקידו אותה. לאחר שנדחתה התובענה לגבי חלק מהתובעים, המשיכה היא להתנהל בעניינם של התובעים האחרים. כיצד יש להתייחס לבקשה של תובע שתובענתו נדחתה לבטל את הדחייה? נראה, כי במקרה כזה יש חשיבות רבה לשאלה באיזה שלב נמצא ההליך ביחס לשאר התובעים ומה תהא ההשפעה של ביטול הדחייה על אופן התנהלותו. כאמור, על בית המשפט לשקול את ההשלכות של החלטה בבקשה לביטול דחיית התובענה גם מנקודת המבט של יעילות ההליך. ככל שההליך נמצא בשלב מתקדם יותר, כך עלולה הכנסתו של תובע נוסף לתמונה להביא להארכתו ולסרבולו של המשפט. אם נשמעו ראיות, נחקרו עדים והוצגו מסמכים, עלול להיווצר צורך לחזור ולקיים דיונים בעניינים שכבר נדונו. אם הוגשו ראיות ונקבעו מועדי הוכחות, אפשר שיהיה צורך לדחות את מועדי הדיון. זאת, במיוחד אם התובע מבקש להגיש ראיות נוספות והדיון קבוע למועדים קרובים. כללו של דבר, ביטול דחייה של תובענה לגבי תובע אחד, כאשר התובענה המשיכה להתנהל בעניינם של תובעים אחרים, עלול לגרום לעיכובים בהליך ולקיום דיונים כפולים ומיותרים. נתון זה חייב לקבל משקל נכבד בשיקוליו של בית המשפט או הרשם, כאשר נדונה בקשה לביטול דחייה של התובענה.

9. עניין נוסף שיש להזכירו הוא הכלי של פסיקת הוצאות. [תקנה 519\(ב\) לתקנות סדר הדין האזרחי](#) קובעת, כי בית המשפט או הרשם רשאי לבטל את דחיית התובענה "בתנאים שייראו לו, לרבות לענין ערובה והוצאות". על ידי פסיקת הוצאות, ניתן לפצות את הנתבע במידה מסוימת על הנזק שנגרם לו מכך שהערובה לא הופקדה במועד. שימוש מושכל בכלי זה עשוי להביא במקרים המתאימים לתוצאה מידתית,

שתאזן באופן שקול בין האינטרסים השונים. בין היתר, רשאי בית המשפט להתנות את ביטול הדחייה של התובענה בכך שהתובע ישלם את ההוצאות שנפסקו לחובתו.

10. ומן הכלל אל הפרט: הצטברות השיקולים במקרה דנא הביאה אותי למסקנה כי יש לקבל את הבקשה לביטול דחיית התובענה, תוך התניית הביטול בתשלום הוצאות על ידי המבקשת. כאמור, הוגשו כבר תצהירי עדות ראשית ותיקי מוצגים ונקבעו מועדי דיון לחודש אפריל. בהחלטתי מיום 30.12.09 ביקשתי מהמבקשת להודיע האם בכוונתה להגיש ראיות נוספות, אם תתקבל בקשתה לביטול דחיית התובענה. המבקשת השיבה בשלילה ונקודה זו פועלת לטובת קבלת הבקשה. איני מתעלם מהודעתם של המשיבים בתשובות שהגישו, כי אם תבוטל דחיית התובענה והמבקשת תצורף מחדש כתובעת יבקשו הם להגיש ראיות נוספות. המשיבים לא פירטו אילו ראיות נוספות תידרשנה לשיטתם בשל כך שהמבקשת תחזור לתמונה. בנסיבות העניין, דומה שאף אם תידרש השלמה של ראיות ניתן יהיה לבצע זאת בלא לעכב את הדיון. לטענת המשיבים, יש ליתן משקל מכריע לזמן שחלף מאז נדחתה התובענה ועד שהוגשה הבקשה לביטול הדחייה. המבקשת טוענת, כי הדבר נובע מהקשיים הרבים בהם נתקלה במאמציה להשיג את הכספים. אכן, התקופה שחלפה בין דחיית התובענה לבין הבקשה לביטולה אינה קצרה. עם זאת, בנסיבות העניין ראיתי לייחס לכך משקל מופחת. זאת, בין היתר, בשל כך שלמשיבים יש חלק לא מבוטל בכך שהתביעה, שהוגשה בשנת 2000, טרם החלה להתברר (השוו, רע"א 10905/07 הנ"ל, פסקה 7). עוד טענו המשיבים, כי לא ברורים המניעים של חצור לחידוש התביעה. לדבריהם, חצור טוען כי הוא בעל מניות במבקשת, אם כי מניותיו מוחזקות בנאמנות. לטענת המשיבים, אף אם חצור הוא בעל מניות אין הוא צפוי ליהנות מתוצאות ההליך אם המבקשת תזכה בתביעתה, שכן למבקשת יש חובות העולים על הפיצוי שצפויה היא לקבל. איני סבור שיש בנתונים אלו, אף אם נכונים הם, כדי להכשיל את בקשתה של המבקשת.

11. התוצאה היא שהערעור מתקבל והחלטתו של בית המשפט המחוזי מבוטלת. אם תפקיד המבקשת עד יום 2.3.2010 ערובה בסך 150,000 ש"ח, תבטל דחייתה של התובענה שהגישה. המבקשת תשלם למשיבים 1-4 שכר טירחת עורך דין בסך 7,500 ש"ח ואותו סכום למשיבים 5-6. התשלום יתבצע עד יום 2.3.2010, שאם לא כן תיוותר דחיית התובענה על כנה.

ניתן היום, ז' באדר התש"ע (21.2.2010).

א' גרוניס 54678313-9686/09

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 09096860_S03.doc גק
מרכז מידע, טל' 02-6593666 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)